

Advies over het voorontwerp van decreet over de subsidiëring als tegemoetkoming in de bouw en exploitatie van nieuwe publieke zwembaden

De SARC werd op 3 april 2024 door Vlaams minister van Sport Ben Weyts om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet over de subsidiëring als tegemoetkoming in de bouw en exploitatie van nieuwe publieke zwembaden. Pieterjan Vangerven (raadgever Sport, kabinet Weyts) gaf op de plenaire vergadering van 18 april 2024 een toelichting bij dit dossier. Het advies werd nadien via schriftelijke procedure gefinaliseerd.

De Vlaamse Sportraad stelt opnieuw, zoals ook bij een vorig dossier deze regeerperiode het geval was¹, een tekortkoming vast wat betreft de procedure van voorliggend voorontwerp van decreet. De sectorraad stelt namelijk vast dat er, nog voordat alle stappen in het regelgevingsproces zijn doorlopen (zoals de stappen van het inwinnen van het advies van de SARC en de Raad van State), reeds formele communicatie gebeurt naar de buitenwereld (o.a. in de media) over de inhoud van voorliggend voorontwerp van decreet.

I. SITUERING

Dit voorontwerp van decreet heeft als doelstelling het aantal publieke zwembaden in Vlaanderen en de beschikbaarheid van zwemwateroppervlakte met een zwem- of watergebonden sportfunctie te verhogen. Aan de hand van dit voorontwerp van decreet komt elke rechtspersoon die een nieuw publiek zwembad bouwt en exploiteert in aanmerking voor een meerjarige subsidie. De subsidie wordt jaarlijks uitbetaald en dit gedurende een exploitatiefase van 30 jaar om zo bij te dragen aan de 'total cost of ownership' van een publiek zwembad. De doelstelling van meerjarige subsidiëring is om de financiering van een publiek zwembad haalbaar te maken voor meer kandidaat bouwers om zo enerzijds een stimulerend effect te hebben op het aantal zwembadprojecten dat geïnitieerd wordt, en anderzijds een duurzame exploitatie en de beschikbaarheid van zwemwater voor de bevolking te verzekeren. In het voorontwerp van decreet worden minimale voorwaarden zoals kwaliteitseisen, minimale afmetingen en voorwaarden met betrekking tot openingsuren en inkomtarieven bepaald, opdat gesubsidieerde projecten ten volle bijdragen aan de doelstelling om de beschikbare hoeveelheid zwemwater op korte termijn te verhogen. De subsidie is bovendien jaarlijks voorwaardelijk en begunstigen moeten via jaarlijkse rapportering aantonen dat aan deze minimale

¹ Vlaamse Sportraad - *Advies over de Topsporttakkenlijst 2022-2024*. 14 december 2021
https://www.vlaanderen.be/sarc/sites/sarc/files/2021-12/20211214_advies_topsporttakkenlijst_2022-2024.pdf

voorwaarden steeds is voldaan. Rekening houdend met de jaarlijks beschikbare middelen van 6.000.000 euro is de ambitie om 40 zwembadprojecten te ondersteunen en minimum 10.000 m² zwemwater te creëren.

II. ADVIES

A. Doelstelling: Nood extra investeringen zwemwater

De Vlaamse Sportraad staat volledig achter de doelstelling van voorliggend voorontwerp van decreet, namelijk *'om in de toekomst de beschikbaarheid van voldoende publieke zwembaden blijvend te verzekeren en zelfs te verhogen'*. In de Nota aan de Vlaamse Regering en de memorie van toelichting worden voorbeelden² gedeeld waarin actoren uit de sector duidelijke signalen geven dat er meer inspanningen en maatregelen noodzakelijk zijn om voldoende mogelijkheden voor sportclubs, onderwijsinstellingen en particulieren om te zwemmen of te participeren aan watergebonden sporten. De Vlaamse Sportraad deelt deze bezorgdheid en heeft dit signaal zelf ook gegeven in zijn SARC Memorandum 2024-2029³ (p. 122). In dit memorandum roept de sectorraad om te investeren in duurzame sport- en bewegingsinfrastructuur en ruimte, en dat daarbij speciale aandacht nodig is voor de kritieke toestand van zwembaden en openluchtzwemwater. Het zwemwater in Vlaanderen en Brussel heeft deze aandacht nodig i.v.m. de diverse problemen (te weinig zwemwater en zwembaden, verouderde zwembaden, lange wachtrijen, grote kosten, tekort aan redders etc.) en speciale context (samenspel van een drietal aspecten: veiligheid, recreatie en sport).

Het is daarom positief dat er omtrent deze problematiek aanvullende initiatieven en middelen worden ingezet door de Vlaamse Regering.

B. Advies

Het is echter belangrijk dat deze initiatieven tot stand komen in overleg met de sector en duurzaam, correct, effectief en efficiënt zijn. Er worden enkele keuzes gemaakt in het ontwerp van decreet die naar onze mening met **onvoldoende overleg en onderzoek** tot stand zijn gekomen.

De Vlaamse Sportraad stelt vragen bij de keuze van dit ontwerp van decreet waarbij een financieel engagement voor een zeer lange periode wordt ingeschreven. De subsidie zoals beschreven in het voorontwerp van decreet wordt jaarlijks uitbetaald en dit gedurende een exploitatiefase van 30 jaar. Zoals ook in het ongunstige advies van de Inspectie van Financiën valt te lezen⁴, wordt er via dit eenmalige decreet zo een **voorafname gedaan op de toekenning van begrotingskredieten voor meerdere decennia**. Daarnaast gebeurt deze belangrijke beslissing in de laatste weken van de lopende legislatuur. Het vormt een zeker risico om nu een beslissing te nemen voor zo'n lange periode en dit kan, zeker indien noden in de sector veranderen, ten nadele komen van verschillende toekomstige legislaturen. Daarnaast impliceert deze keuze een langdurige controle op lokale

² Zie o.a. Open Brief – Red het Zwemmen. Gelanceerd door Netwerk Lokaal Sportbeleid.

<https://www.lokaalsportbeleid.be/onderteken-de-open-brief-red-het-zwemmen/>

³ SARC Memorandum 2024-2029

https://www.vlaanderen.be/sarc/sites/sarc/files/2024-01/SARC_Memorandum_2024-2029_0.pdf

⁴ Inspectie van Financiën. Referentie TB/2024000839. 12 maart 2024

besturen, wat niet strookt met de principes betreffende de autonomie van lokale besturen en planlastvermindering.

In verband met de toekenning van begrotingskredieten op zo'n lange termijn is het noodzakelijk dat het decreet gebaseerd is op **gestaafde keuzes die inspelen op de (onderzochte) precieze noden** in de sector. De Vlaamse Sportraad is van mening dat dit in het voorliggend voorontwerp van decreet niet het geval is. De Vlaamse Sportraad realiseert zich dat er geen eenvoudige en allesomvattende oplossing bestaat voor deze problematiek en begrijpt daarom enerzijds de keuze om binnen dit decreet te focussen op de ondersteuning van één soort type zwembad, namelijk de nieuwbouw en totaalrenovatie van zwembaden met een minimale afmeting van 25 meter x 10 meter. Anderzijds betwijfelt de sectorraad of andere noden m.b.t. de ondersteuning van zwembaden/zwembad niet groter zijn.

Hieronder lijst de Vlaamse Sportraad enkele **vragen** op die in zijn ogen noodzakelijk zijn bij de totstandkoming van voorliggend voorontwerp van decreet, maar waarvan onduidelijk is of de Vlaamse Regering hierrond voldoende inzicht heeft en er hierrond voldoende is afgestemd met de betrokken actoren in de sector:

- Waar binnen Vlaanderen en Brussel zijn de noden tot extra zwembad het grootst? Moet er geen rekening gehouden met de spreiding van toegankelijk zwembad in Vlaanderen en Brussel?
- In welk soort zwembad wordt het best geïnvesteerd om tegemoet te komen aan de hoogste noden rond toegankelijk zwembad?
- Is het investeren in nieuwe en totaalrenovatie van zwembaden met minimale afmeting van 25 meter x 10 meter momenteel de grootste nood m.b.t. de roep om toegankelijk zwembad? Is de nood tot renovatie van bestaande zwembaden niet groter?
- Hebben lokale besturen nood aan voorliggende langdurige subsidiëring, of is er een grotere vraag vanuit lokale besturen naar een eenmalige subsidie om tegemoet te komen aan de eerste investeringskost voor de bouw van een zwembad?
- Speelt dit decreet op een juiste manier in op de nood om de daling van kinderen die leren zwembad tegen te gaan?
- Is er nagedacht bij de creatie van extra zwembaden over aanvullend beleid hoe deze zwembaden gerund kunnen worden (zie bv. het tekort van redders).

Indien er nog geen antwoorden op deze vragen zijn, lijkt het de Vlaamse Sportraad niet van goed bestuur te getuigen via dit decreet een voorafname te doen op de toekenning van begrotingskredieten voor meerdere decennia. De Vlaamse Sportraad stelt vast dat er overlap bestaat tussen de doelstellingen in het voorliggend voorontwerp van decreet en het decreet houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur en **adviseert daarom om op zijn minst te onderzoeken en/of te motiveren of de realisatie van de doelstelling uit voorliggend voorontwerp van decreet niet beter gerealiseerd kan worden binnen de bestaande wetgevende kaders** (zoals bv. het decreet houdende de ondersteuning van bovenlokale sportinfrastructuur en topsportinfrastructuur).

De Vlaamse Sportraad **adviseert op basis van voorgaande opmerkingen negatief** bij voorliggend voorontwerp van decreet.

C. Punctuele opmerkingen

Tot slot vraagt de Vlaamse Sportraad om de voorliggende documenten te controleren op een correcte verwijzing naar de Brusselse context. In de nota aan de Vlaamse Regering en de memorie van toelichting wordt er meermaals enkel verwezen naar de Vlaamse context en in artikel 2. 2° van het voorontwerp van decreet wordt de Brusselse milieuwetgeving niet genoemd.

Namens de Vlaamse Sportraad,

Astrid Vervaet, voorzitter
Marc Vlogaert, ondervoorzitter
Maarten Koolen, secretaris